

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

KOMISJA EUROPEJSKA

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 27 października 2011 r.

w sprawie inicjatywy w zakresie wspólnego planowania badań naukowych „Woda – wyzwania w zmieniającym się świecie”

(2011/C 317/01)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 181,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dostępność wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości jest kwestią priorytetową i stanowi wyzwanie społeczne o charakterze ogólnoeuropejskim, a nawet globalnym.
- (2) W realizowanej w ramach strategii „Europa 2020” inicjatywie przewodniej, która została określona w komunikacie Komisji z dnia 26 stycznia 2011 r. „Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii »Europa 2020«”⁽¹⁾, przypomina się o znaczeniu wód jako kluczowych zasobów naturalnych stanowiących podstawę funkcjonowania europejskiej i światowej gospodarki oraz jakości naszego życia. W inicjatywie przewodniej określonej w komunikacie Komisji z dnia 6 października 2010 r. „Projekt przewodni strategii Europa 2020. Unia innowacji”⁽²⁾ uznaje się ponadto wodę za coraz większe wyzwanie społeczne i priorytetowy obszar innowacji, aby umożliwić Unii realizację celów jej polityki wodnej, przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego stanu ekologicznego, chemicznego i ilościowego wód, zrównoważonego wykorzystania wody, a także ograniczeniu jej „ślądu wodnego”, zwiększeniu bezpieczeństwa wodnego i promowaniu wiodącej pozycji europejskiej branży wodnej na świecie.
- (3) Przewiduje się, że w ciągu kolejnych 20 lat różnica między zapotrzebowaniem na wodę i jej dostępnością wzrośnie w sposób znaczący na całym świecie. Utrzymanie tej trudnej równowagi między podażą wody i zapotrzebowaniem na nią, określenie priorytetów w zakresie rozwiązywania problemów deficytu lub niedo-

boru wody, a także utrzymanie naszych ekosystemów wodnych w perspektywie długoterminowej, wymagają podjęcia wspólnych działań i zapewnienia solidnych podstaw naukowych i technicznych wraz z pełnym uwzględnieniem lokalnych warunków geograficznych, politycznych, społeczno-ekonomicznych i kulturowych. W tym celu Komisja Europejska opracowuje plan ochrony wód Europy na 2012 r., który określi środki na rzecz zapewnienia wystarczających zasobów wody dobrej jakości na potrzeby wszystkich zgodnych z prawem sposobów jej wykorzystania w UE.

- (4) Istnieje ryzyko, że – w przypadku znacznej części wód słodkich Europy – do 2015 r. może nie zostać osiągnięty cel dotyczący dobrego stanu ekologicznego, określony w dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej⁽³⁾. Jak podkreśliła Europejska Agencja Środowiska w swoim sprawozdaniu na temat stanu środowiska z 2010 r., ryzyko to ma związek z szeregiem różnych czynników i presji. Zanieczyszczenie wody w dalszym ciągu wywołuje obawy dotyczące zdrowia publicznego, w szczególności jeśli chodzi o narażenie na nowe substancje zanieczyszczające, wpływ mieszanin chemicznych stwierdzonych w niektórych wodach europejskich oraz możliwe zagrożenia dotyczące zanieczyszczenia mikrobiologicznego.
- (5) Przewiduje się, że zmiany klimatu będą miały dalszy wpływ na europejskie ekosystemy wodne, powodując częstsze niedobory wody, częstsze i bardziej dotkliwe susze, zwłaszcza w krajach śródziemnomorskich, a także zwiększone zagrożenie powodziowe w wielu regionach Europy.
- (6) Intensywne rolnictwo ukierunkowane na produkcję większej ilości żywności i biomasy może zwiększyć

⁽¹⁾ COM(2011) 21 wersja ostateczna.

⁽²⁾ COM(2010) 546 wersja ostateczna.

⁽³⁾ Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1.

zapotrzebowanie na wodę słodką do celów irygacyjnych, co spowoduje zwiększenie presji na zasoby wodne. Należy szybko opracować rozwiązania chroniące zasoby wodne, tak aby zwiększyć efektywność nawadniania, zmniejszyć zużycie wody oraz w zrównoważony sposób gospodarować warstwami wodonośnymi i utrzymywać je.

- (7) Wzrost urbanizacji i rozwój środowiska zabudowanego, w tym infrastruktury nawigacyjnej i energetycznej, wywołują zmiany właściwości hydromorfologicznych, które mają wpływ na wody powierzchniowe i podziemne, siedliska oraz inne aspekty różnorodności biologicznej. Bardziej zintegrowane podejścia do kwestii planowania mogłyby przynieść wiele korzyści. Powinny one opierać się na rzetelnych systemach monitorowania i bardziej kompleksowej ocenie związków przyczynowo-skutkowych między zmianami użytkowania gruntów i ekosystemami wodnymi.
- (8) Infrastruktury wodociągowe w Europie stają się coraz bardziej narażone na uszkodzenia z uwagi na starzenie się, szkody spowodowane robotami ziemnymi, niedostateczną konserwację lub przeciążenie. Ocenia się, że wycieki wody z systemów zaopatrzeniowych w niektórych częściach Europy powodują znaczące straty na poziomie między 5 % a 40 % transportowanej wody.
- (9) Sektor gospodarki wodnej w Europie ma duże znaczenie ekonomiczne, przy średniej stopie wzrostu wynoszącej 5 % oraz obrotach w wysokości ok. 80 mld EUR rocznie, co stanowi około jednej trzeciej światowego rynku wody. Zacieśnienie strategicznej współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji dotyczących wody w Europie może prowadzić do przełomów naukowych i technologicznych, które mogłyby wzmocnić konkurencyjność Europy na rynkach międzynarodowych, przyczynić się do przejścia na bardziej wodooszczędną gospodarkę europejską, a tym samym do realizacji zaktualizowanych celów strategii „UE 2020” w zakresie bardziej inteligentnej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki.
- (10) Wzmacnianie bazy wiedzy naukowej i technicznej w Europie jest niezbędne, aby można było sprostać wyzwaniom związanym z wodą w wymiarze społecznym, ekologicznym i ekonomicznym.
- (11) Chociaż badania naukowe o wysokiej jakości prowadzi się w całej Europie, to aktualny obraz europejskich badań dotyczących wody jest raczej złożony i zbyt rozproszony. Wiele sieci i organizacji badawczych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym określa swoje strategiczne programy badań dotyczących wody w sposób stosunkowo wyizolowany, co prowadzi do nakładania się lub rywalizacji działań badawczych, którym brakuje często masy krytycznej.
- (12) Biorąc pod uwagę, że na większości terytorium Europy występują transgraniczne działy wodne, współpraca transgraniczna jest potrzebna, aby osiągnąć masę krytyczną niezbędną z punktu widzenia wiedzy specjalistycznej, działalności i potencjału instytucji w zakresie promowania bardziej efektywnego wykorzystania europejskiego potencjału badawczego oraz do wspierania spójnych transgranicznych rozwiązań.

- (13) Wspólne planowanie badań naukowych na temat: „Woda – wyzwania w zmieniającym się świecie” przyczyniłoby się do koordynacji badań w tej dziedzinie, przez co wniosłoby wkład w tworzenie w pełni działającej europejskiej przestrzeni badawczej w dziedzinie wody słodkiej, umacniając wiodącą pozycję i konkurencyjność Europy w zakresie badań w tej dziedzinie, wspierając jednocześnie realizację celów unijnej polityki wodnej.
- (14) Na swoim posiedzeniu w dniu 26 maja 2010 r. ⁽¹⁾ Rada ds. Konkurencyjności uznała, że w przypadku inicjatywy „Woda – wyzwania w zmieniającym się świecie” wspólne planowanie badań naukowych pozwoliłoby na osiągnięcie znacznej wartości dodanej, niwelując rozdrobnienie działań państw członkowskich w tej dziedzinie badań. Rada przyjęła zatem konkluzje uznające konieczność podjęcia inicjatywy w zakresie wspólnego planowania badań naukowych dotyczących wody słodkiej i zwróciła się do Komisji o wniesienie wkładu w jej przygotowanie. Rada podkreśliła również, że wspólne planowanie jest procesem kierowanym przez państwa członkowskie, a Komisja pełni rolę wspomagającą.
- (15) Badania dotyczące wody są jednym z kluczowych obszarów unijnego programu ramowego w zakresie badań, który ma ogromne znaczenie strategiczne dla wspierania europejskiego procesu politycznego, zważywszy na globalny wymiar wyzwań związanych z wodą. Działania realizowane w ramach tej inicjatywy w zakresie wspólnego planowania muszą być ściśle koordynowane z siódmym programem ramowym UE w zakresie badań oraz przyszłymi programami unijnymi w tej dziedzinie, w szczególności programem ramowym na rzecz badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” (2014–2020).
- (16) Analiza krajowych działań badawczych przedstawiona w dokumencie roboczym służb Komisji potwierdza, że istnieje konieczność lepszej koordynacji, aby zwiększyć skuteczność i oddziaływanie badań naukowych oraz uniknąć powielania działań poprzez opracowanie wspólnego programu badań strategicznych.
- (17) Aby Komisja mogła składać Radzie i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania z postępów dokonanych w ramach wszystkich inicjatyw w zakresie wspólnego planowania, państwa członkowskie zostaną zobowiązane do systematycznego przedkładania Komisji sprawozdania z postępów dokonanych w ramach przedmiotowej inicjatywy w zakresie wspólnego planowania,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

1. Zachęca się państwa członkowskie, aby opracowały wspólną koncepcję współpracy i koordynacji w zakresie badań naukowych na szczeblu unijnym, która pomoże sprostać wyzwaniu związanemu z osiągnięciem zrównoważonych systemów wodnych na potrzeby zrównoważonej gospodarki w Europie oraz poza jej granicami, jak również z wykorzystaniem możliwości, jakie przedstawia tego rodzaju wspólna koncepcja.

⁽¹⁾ Konkluzje Rady 10246/10, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10246.en10.pdf>

2. Zachęca się państwa członkowskie, aby opracowały wspólny operacyjny program badań strategicznych, określający średnio- i długookresowe potrzeby oraz cele badawcze w dziedzinie wody słodkiej. Strategia powinna obejmować plan realizacji ustanawiający priorytety i harmonogram oraz określający działania, instrumenty i zasoby niezbędne do jej realizacji.
 3. Zachęca się państwa członkowskie, aby uwzględniły następujące działania jako część programu badań strategicznych i planu realizacji:
 - a) określenie i wymiana informacji na temat odpowiednich programów i badań naukowych na poziomie krajowym oraz programów badawczych koordynowanych przez Unię;
 - b) wzmocnienie wspólnego prognozowania i możliwości oceny technologii;
 - c) wymiana informacji, zasobów, najlepszych praktyk, metodyk i wytycznych;
 - d) określenie dziedzin, badań naukowych lub projektów pilotażowych, w których koordynacja, wspólne zaproszenia do składania wniosków lub łączenie zasobów (w tym zasobów finansowych) byłyby korzystne;
 - e) określenie warunków wspólnego podejmowania badań w dziedzinach, o których mowa w lit. d);
 - f) zapewnienie koordynacji i rozwoju synergii z istniejącymi programami badań naukowych i innowacji w Unii, np. programem ramowym i innymi powiązаныmi inicjatywami w zakresie wspólnego planowania, w szczególności takimi jak „Łączenie w Europie wiedzy na temat zmiany klimatu”, „Europa zurbanizowana – globalne wyzwania dla miast, wspólne rozwiązania europejskie” oraz „Zdrowe i wydajne morza i oceany”;
 - g) wspólne korzystanie – w odpowiednich przypadkach – z istniejącej infrastruktury badawczej lub tworzenie nowej infrastruktury, np. skoordynowanych banków danych lub modeli wykorzystywanych do badania procesów związanych z wodą;
 - h) wspieranie lepszej współpracy między sektorem publicznym i prywatnym, a także swobodnej innowacji między różnymi działaniami badawczymi i sektorami gospodarki związanymi z wodą;
 - i) eksport i popularyzacja wiedzy, innowacji i międzydyscyplinarnych strategii metodycznych, dotyczących w szczególności wyników istotnych dla polityki;
 - j) dostarczanie odpowiednich informacji naukowych i technicznych na potrzeby formułowania polityki na szczeblu krajowym i unijnym;
 - k) tworzenie sieci między ośrodkami prowadzącymi badania dotyczące wody.
4. Zachęca się państwa członkowskie, aby zachowały wspólną sprawną strukturę zarządzania w dziedzinie badań dotyczących wody, uprawnioną do określania wspólnych warunków, zasad oraz procedur współpracy i koordynacji, oraz do monitorowania realizacji programu badań strategicznych.
 5. Zachęca się państwa członkowskie, aby wspólnie realizowały program badań strategicznych poprzez swoje krajowe programy badawcze zgodnie z wytycznymi w sprawie warunków ramowych na rzecz wspólnego planowania, opracowanych przez ustanowioną przez Radę grupę wysokiego szczebla ds. wspólnego planowania.
 6. Zachęca się państwa członkowskie, aby współpracowały z Komisją przy analizie ewentualnych inicjatyw Komisji zmierzających do wspierania państw członkowskich w opracowywaniu i realizacji programu badań strategicznych oraz w koordynowaniu wspólnego programu z inicjatywami unijnymi w tej dziedzinie.
 7. Zachęca się państwa członkowskie do ścisłej współpracy ze Strategicznym Forum ds. Międzynarodowej Współpracy Naukowo-Technicznej (SFIC) przy opracowywaniu i wdrażaniu potencjalnego międzynarodowego wymiaru programu badań strategicznych oraz do zapewniania spójności z inicjatywami SFIC realizowanymi z państwami spoza UE i na ich rzecz.
 8. Zachęca się państwa członkowskie, aby systematycznie informowały Komisję o postępach dokonanych w ramach niniejszej inicjatywy w zakresie wspólnego planowania w formie rocznych sprawozdań z postępów w realizacji.
- Sporządzono w Brukseli dnia 27 października 2011 r.
- W imieniu Komisji*
Maire GEOGHEGAN-QUINN
Członek Komisji